

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8~5) 266 3661, faks. (8~5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

LR Seimo narei Agnei Zuokienei

2010-10-07

Nr. (17-2)-D8-9454

į 2010-08-26

Nr. 220

DĖL KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO REGLAMENTAVIMO

Atsakydami į Jūsų raštą, informuojame, kad vadovaujantis Vietos savivaldos (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) ir Atliekų tvarkymo (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016) įstatymais, už komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimą, įskaitant ir įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą formos nustatymą ir dydžio apskaičiavimą, atsakinga vietos savivaldos institucija. Pagrindinė savivaldybių institucijų užduotis šioje srityje – užtikrinti visuotiną, kokybišką, vartotojui patogią ir prieinamą komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą.

Atkreiptinas dėmesys, kad apmokėjimo už atliekų tvarkymą tema šiuo metu labai aktuali, ypač savivaldybėse, kuriose naujai įvedama rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir tvarkymą. Patirties stoka, vietos sąlygos, dažnai kompetencijos ir užduočių atlikimui skiriamo laiko trūkumas sąlygoja savivaldybių klaidas, iš kurių gali pasimokyti kitos savivaldybės, kurios dar neapsisprendusios dėl atliekų tvarkymo organizavimo modelio. Aplinkos ministerija pagal kompetenciją analizuoja situaciją, koordinuoja savivaldybių veiklą ieškant sprendimų esamos sistemos tobulinimui, teikia metodinę pagalbą (pvz., išaiškinimai raštu, dalyvavimas pasitarimuose), kuri padeda savivaldybėms įgyvendinti teisės aktuose numatytas funkcijas. Be to, šioje srityje yra atlikti tiriamieji darbai, parengtos tyrimų ataskaitos, formuojasi teismų praktika, kas gali padėti tobulinant apmokėjimo už komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

Parengta Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2010-08-16 tyrimo savo iniciatyva ataskaita Nr. 4D-2009/4-1308 „Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą reglamentavimas ir taikymas Prienų rajono savivaldybėje“, kurioje nagrinėjama Prienų r. savivaldybėje rinkliavų sistema. Manome, kad ataskaitos analizė ir rekomendacijos savalaikės, svarbios, naudingos tobulinant atliekų tvarkymo sistemą ne tik Prienų r. savivaldybėje, bet ir kitose Lietuvos savivaldybėse, todėl minėtoje ataskaitoje pateikta informacija galėtų pasinaudoti ir kitos savivaldybės, nusprendusios įvesti rinkliavą.

Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras atliko užsakomąjį tiriamąjį darbą, kurio metu išanalizuotos ir įvertintos galimybės Klaipėdos m. savivaldybės atliekų turėtojams deklaruoti faktinį komunalinių atliekų kiekį, kaip įmanoma objektyviau ir be didelių ekonominių sąnaudų nustatyti atliekų turėtojo perduodamą tvarkyti komunalinių atliekų kiekį.

Aplinkos ministerijos duomenimis, savivaldybėse taikomos skirtingos lengvatos už komunalinių atliekų tvarkymą. Dažniausiai taikomos lengvatos ar atleidimo nuo mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą atvejai – mažas pajamas gaunantiems asmenims, asmenims, kurių statiniai netinkami naudoti ar fiziškai sunaikinti, asmenims, kuriems paslaugos teikimas neįmanomas tam tikrais metų ketvirčiais, lengvata švietimo įstaigoms ir kt.

Aplinkos ministerijos nuomone, mažiausiai diskusijų keliantys atvejai, kuomet rinkliava (įmoka) neturėtų būti skaičiuojama – atleidimas nuo mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą galėtų būtų taikomas tais atvejais, kai nesudaromos sąlygos gauti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą ar ji neteikiama dėl savivaldybės, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus ar komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą teikiančio atliekų tvarkytojo kaltės.

Atleidimas galėtų būti taikomas visiškai negyvenamų, nenaudojamų ar apleistų pastatų savininkams, t. y. tokiais atvejais, kai yra akivaizdu, kad pastate nėra komunalinių atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų nesusidaro.

Pažymėtina, kad atleidimas nuo rinkliavos nėra finansinė pagalba socialiai remtiniams asmenims. Tokiems asmenims rinkliava nustatoma, tačiau ją kompensuoja savivaldybė. Manome, kad kiti rinkliavos skaičiavimo ir mokėjimo principai turėtų būti taikomi ir tiems savininkams, kurie jiems nuosavybės teise priklausančiame pastate praleidžia tik dalį metų (pvz., vasarą). Tokiais atvejais asmenys turėtų turėti pareigą padengti tik dalį atliekų tvarkymo sąnaudų, t. y. sąnaudas, būtinas atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrai, sąvartyno priežiūrai po uždarymo ir pan. Manome, kad tokias nuostatas praktiškai įgyvendinti realu. Patikrinti, ar asmuo išvykęs ilgesniam laikui, galima pagal elektros ir vandens skaitiklių parodymus, remtis seniūnų parodymais.

Aplinkos ministerijos nuomone, pagrindinės problemos, susijusios su apmokestinimu už komunalinių atliekų tvarkymą, ir vartotojų nepasitenkinimas kyla ne dėl savivaldybių pasirinktų kainodaros principų, tačiau dėl jų taikymo (įgyvendinimo). Prieš priimdamos sprendimą įvesti vietinę rinkliavą, savivaldybės turėtų ypatingą dėmesį skirti rinkliavos administravimui būtinos duomenų bazės sudarymo tikslumui, t. y. rinkliavos mokėtojų suregistravimui, naudojantis ne tik valstybės registrų duomenimis, bet ir seniūnų parodymais, patikrinimais vietoje, pačių vartotojų deklaracijomis, numatant atsakomybę už klaidingą deklaravimą ar kt. Dažnu atveju pateikiant mokėjimo pranešimus gyventojams, neanalizuojama ar paslauga gyventojams teikiama, ar gyventojams neturėtų būti taikomos lengvatos, tai irgi sukelia gyventojų nepasitenkinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad įmokos dydis, jo apskaičiavimas, įskaitant Rinkliavą už teikiamą komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, turi būti pagrįstas, atitikti teisingumo ir protingumo principus. Todėl nustatčius lengvatas jų administravimo kaštai neturėtų itin pabranginti galutinės paslaugos kainos vartotojams.

Aplinkos ministerijos nuomone, galiojančių teisės aktų pakanka, kad savivaldybė galėtų tinkamai vykdyti jai priskirtą funkciją komunalinių atliekų tvarkymo srityje. Kiekviena savivaldybės taryba, įvertinusi realią situaciją, atsižvelgdama į specifika, vietos sąlygas, savo bendruomenės ir atskirų jos gyventojų interesus, gali priimti teisingiausius sprendimus ir juos pagrįsti. Atkreiptinas dėmesys, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimas ir plėtojimas, kaip ir daugelyje kitų Europos valstybių, pavestas savivaldybėms, kurios, atsižvelgdamos į atitinkamus komunalinių atliekų tvarkymo ypatumus savivaldybės teritorijoje, vadovaudamosis galiojančiais teisės aktais, pačios sprendžia dėl tinkamiausio šios sistemos organizavimo modelio ir lengvatų taikymo. Pažymėtina, kad įvedus imperatyvų valstybinį reguliavimą, galbūt būtų pažeistas vienas iš pagrindinių Vietos savivaldos principų – savivaldybės veiklos laisvė ir savarankiškumas.

Apibendrinami norime pažymėti, kad regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimas yra naujovė. Naujovė ir tai, kad dauguma Lietuvos gyventojų, niekada nemokėję už atliekų tvarkymą, gavo mokėjimo pranešimus. Europos Teisingumo Teismo ir Lietuvos teismų praktika patvirtina ir atsako į pagrindines kylančias abejones komunalinių atliekų tvarkymo apmokestinimo srityje. Atkreiptinas dėmesys, kad daugelyje savivaldybių jau taikomi rašte minėti bendrieji lengvatų ir atleidimo nuo mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą principai. Todėl manytina, kad kol kas netikslinga šias nuostatas numatyti įstatyme. Aplinkos ministerija š. m. gegužės 6 d. Lietuvos savivaldybių asociacijoje iškėlė rinkliavos už atliekų tvarkymą taikymo problemą. Artimiausiu metu numatoma Lietuvos savivaldybių asociacijoje dar kartą aptarti dažniausias įmokų už komunalinių atliekų tvarkymą taikymo klaidas ir galimus būdus jų sprendimui.

Aplinkos ministras

Gediminas Kazlauskas

G. Kuisytė, 266 3626, el. p. g.kuisyte@am.lt